

Rok IV.

Nowy Sącz, dnia 1 maja 1932.

Nr. 18.

GŁOS PODHALA

aktualny tygodnik powiatów: gorlickiego, grybowskiego, jasielskiego, limanowskiego, makowskiego, nowosądeckiego,
nowotarskiego i żywieckiego
POD KIEROWNICTWEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.

Adres Redakcji i Administracji:
Nowy Sącz, ul. Szwedzka 8.

Własne oddziały redakcyjne na całym Podhalu.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od 5 — 6 popołudniu.

Godziny urzędowe Redakcji
od 10—11 przedpoł. i od 4—6 popołudniu.

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie wraz z dostawieniem do domu: 1 zł.

Zamiejscowa: miesięcznie 1-20 zł.

Wpłacać na konto czekowe Administracji.

Konto czekowe PKO. 409.090

TELEFON Nr. 210.

CENY OGŁOSZEŃ:

Ogłoszenie zwykłe za 1 mm. 40 gr., w tekście 50 gr., przed tekstem 80 gr. — Kolumny ogłoszeń zwykłych składają się z trzech szpalt. — Przy miesięcznym wzgl. dłuższym ogłoszeniu znaczna zniżka.

„Bo gdy się, losów zdrada na nas wściekła...”

gdy szatan piekłem osaczył nas wszędzie
wszelki czyn święty dokonany wśród piekła
na wieki wieków pamiętany będzie.”

W czem tkwi przyczyna, że już po raz więcej niż setny obchodzimy uroczyste święto w dniu 3-go Maja? Czy Naród nasz dokonał w dniu tym jakiego wielkiego czynu, czy może odniósł jakie wielkie zwycięstwo? Tak jest istotnie! Odniósł zwycięstwo największe i najtrudniejsze, choć nie w krwawej bitwie i nie nad wrogiem, ale zwycięstwo nad własnymi błędami i wadami.

A było ich wiele. Anarchja, bezrząd, próżniactwo, przekupstwo, upadek moralności, upadek ducha narodowego i miłości Ojczyzny z wywyższeniem prywaty oto cechy i znamiona czasów przed konstytucją majową, cechy naszej ówczesnej szlachty.

Rzecz naturalna, że wśród takich warunków musiało nad Polską zawisnąć widmo upadku. Polska zaczęła staczać się z gwałtowną szybkością w przepaść, a ościenne mocarstwa wyciągały drapieżne ręce by tylko ją rozszarpać.

I wtedy to znalazła się garstka ludzi, którzy zrozumieli, że dzieje się źle, i że jeżeli tak dalej dźać się będzie, to musi dla Polski skończyć się tragicznie. Przejęli troską o Jutro Państwa w swych zastanowieniach i obradach doszli do przekonania, że Polskę od upadku może uchronić tylko gruntowna reforma.

Zabrali się do pracy, owocem której była właśnie taka gruntowna reforma zwana konstytucją a ogłoszona w dniu 3-cim maja 1791 roku.

Cóż ona przyniosła za zmiany?

Przedewszystkiem uprawniła stany niższe, wzywając i dając możność mieszczaństwom w pracy przy warsztacie Państwowym, przekreśliła legendę o pochodzeniu chłopca od owego biblijnego „Chama”, przekreśliła dotychczasowe przekonania szlachty, że chłop to tylko siła robocza, a uznała w nim człowieczeństwo i człowieka, któremu się również opieka prawna należy.

Dotychczas ilu było szlachciców tyłu nad chłopami królów, obecnie chłopca oddało się pod opiekę rządu. To pierwsza zasługa konstytucji.

Drugą zasługą jest usunięcie owego słynnego „liberum veto”, którem mógł każdy pojedynczy poseł przekupiony przez kłóres z ościennych mocarstw zrywać obrady sejmku. Ten niebyswały w dziejach świata przywilej poselski, tą żrenicę wolności szlacheckiej usunęła konstytucja.

Usunęła dalej wybieranie króla przez ogół szlachty, ową również słynną elekcję, ten targ na koronę królewską, na którym ten miał większe powodzenie, kto więcej obiecywał, kto więcej płacił.

Usunęła wogóle wszystko, na co Polska chorowała i umierała. Stworzyła jej podstawy nowego bytu. Była z pośród dotychczasowych reform, największą i najdalej sięgającą, przekształciła bowiem dotychczasowy ustrój Państwa.

Przyszła do skutku nie przez rewolucję, nie przez przelew krwi, jak to miało miejsce we Francji, nie za wolą kłóregoś z mocarstw, lecz owszem wbrew jej.

Była niejako spowiedzią generalną Narodu.

Lecz niestety, stała się i testamentem...

Kliku obrońców bezrządu i anarchji, założywszy konfederację w Targowicy przy pomocy Rosji unicestwiła szlachetne zamysły twórców konstytucji.

Po upadku konstytucji, przyszedł upadek Polski. Rozpoczęła się długa ciemna noc niewoli

I teraz, idea Konstytucji majowej stała się idea tych, którzy rozpoczęli walkę, by Polskę wskrzesić. Jej ideą przejęci, walczyli teraz Polacy na obu półkulach „za naszą wolność i waszą.”

Przez stworzenie Konstytucji majowej dał Naród Polski dowód, że nie upadł jeszcze zupełnie, — że otrząsnął się z dotychczasowych wad i błędów. I choć nie dało się już utrzymać Państwa zaważyła ona na późniejszych naszych dziejach. Przez długie lata udreki była tą gwiazdą przewodnią wskazującą kierunek w którym dążyć należy, by odnowić Polskę.

Aż wreszcie odzyskaliśmy wolność.

Ale cóż... gdy znów stanęliśmy przed koniecznością stworzenia konstytucji w odrodzonej Polsce, to wyszły te same wady i błędy, co przed konstytucją majową.

Jak wtedy hasłem i zasadą naszej szlachty było „jedz pij i popuszczaj pasa” „hulaj dusza bez kontusza” i złota wolność, tak i z powstaniem Państwa Polskiego znów się wkradły: demagogia, złota wolność poselska i swary wewnętrzne.

Odzyskaliśmy wolność, ale zaczęliśmy żyć jeszcze ponad tą wolność — zaczęło się rozwydrzenie wolnościowe.

Rzecz naturalna, że w tem rozwydrzeniu nie można było stworzyć takich zasadniczych podstaw prawnych, takiej Konstytucji, któraby mogła zapewnić ład i porządek. Tembardziej, że tworzono ją pod kątem ograniczenia jednostki w której widziano przysz-

łego Prezydenta. W takim nastroju stworzona konstytucja okazała się wadliwą i dlatego dziś znów stoimy wobec zagadnienia stworzenia konstytucji nowej. Dziś, jak przed konstytucją w r. 1791 znaleźli się ludzie, którzy jak i tamci zrozumieli, że dzieje się źle i jak tamci postanowili to zło usunąć i naprawić nasz wadliwy ustrój. Mimo sromów i gromów przeciwników, skupiwszy się pod sztandarem Marszałka Piłsudskiego pracę tą zaczęli.

Zrozumieli, że ich obowiązkiem jest tak zorganizować Państwo, i takie położyć fundamenta pod ten gmach, by były one dostatecznie silne, i mogły gmach ten utrzymać.

Zgubił nas brak silnej władzy, kłótnie i swary więc trzeba teraz tą silną władzę stworzyć.

Trzeba wzmocnić władzę Prezydenta, trzeba równomiernie rozdzielić na obywateli prawa i obowiązki, trzeba ukrócić złotą wolność poselską. Oto przewodnia myśl tych, którzy dziś nad konstytucją pracują.

Nie w kierunku ograniczania kogoś, nie w kierunku dogadzania jednej czy drugiej partji wysiłki ich skierowane.

Nam tylko w pracy pomóc a nie przeszkadzać należy. Nam tylko należy pozbyć się z pośród nas i nie słuchać dzisiejszych „targowiczów”, którzy mącą.

Nauczeni wielkim przykładem historycznym winniśmy pomagać w pracy bo i dziś wielkie dzieło prawdy wadliwej konstytucji rozpoczęte...

Mgr. Franciszek Ćwikowski.

Program uroczystości obchodu ŚWIĘTA PAŃSTWOWEGO 3-MAJA w NOWYM SĄCZU.

W PONIEDZIAŁEK, dnia 2-go Maja o godz. 20:

- Uroczysta akademja w Sali Kasyna Kolejowego
- Capstrzyk orkiestr miejscowych.

WE WTOREK, dnia 3-go Maja:

- o godzinie 6:30 pobudka orkiestr miejscowych
- o godzinie 9-ej Uroczysta Msza św. z kazaniem w kościele parafjalnym i nabożeństwa w świątyniach innych wyznań
- o godzinie 10-ej Msza św. polowa na Rynku
- po Mszy św. polowej DEFILADA Oddziałów Wojskowych, Przysposobienia Wojskowego, Straży Pożarnej i Harcerstwa, oraz uroczysty pochód Młodzieży Szkolnej, Korporacji, Towarzystw, Orga-

nizacji Społecznych i Publiczności. Pochód przejdzie ulicami: Jagiellońską, Mickiewiczza i Długosza na plac Słowackiego, gdzie po przemowie p. Insp. Fr. Rysza i odśpiewaniu Hymnu Narodowego zostanie rozwiązany

e) po rozwiązaniu pochodu KONCERT orkiestry 1 P. S. P. na plantach miejskich

f) o godzinie 15-ej w Parku Tow. Wioślarskiego i w Parku im. Jordana

FESTYN

połączony z koncertem orkiestry 1 P. S. P., zawodami sportowymi młodzieży i wystawieniem o godz. 17:30 przez Zespół amatorski Stow. Młodzieży Polskiej

MIEJSKA KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

w NOWYM SĄCZU

oprocenowywać będzie od dnia 1 maja 1932 nowo składane wkładki na książeczki oszczędności w stosunku rocznym 7 proc. od sta od wkładek złotych oraz 4 proc. od wkładek w walutach obcych. Wkładki zamknięte na dłuższe okresy niż 3 miesiące mogą uzyskać podwyższenie stopy oprocentowania, za każdorazowym zatwierdzeniem Zarządu Kasy. — Od 1 lipca 1932. oprocentowanie w tym stosunku — będzie zaliczane od wszystkich wkładek oszczędności złożonych w Kasie. —

Zarząd Miejskiej Komunalnej Kasy Oszczędności w N. Sączu.
Mgr. NOWAKOWSKI.

